

AUTONÓMIA VÔLE V ZMLUVNOM SYSTÉME PRÁVA SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA

TOMÁŠ GÁBRIŠ

Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, Slovenská republika

Abstract in original language:

Cieľom tohto príspevku je poukázať na doteraz neskúmanú prítomnosť zmluvných typov v práve sociálneho zabezpečenia v SR, z ktorých niektoré vykazujú všetky znaky súkromnoprávných zmlúv s tým špecifikom, že sledujú sociálnozabezpečovacie účely. Na druhej strane existujú v zmluvnom práve sociálneho zabezpečenia tiež prípady obmedzení zmluvnej autonómie, a to niekoľkých kategórií.

Key words in original language:

Právo sociálneho zabezpečenia; autonómia vôle; zmluvy.

Abstract:

The aim of this paper is to call attention to yet not properly studied problem of contractual system of social security law of Slovak Republic. Some of the contracts are definitely of a private-law-nature with a social purpose. On the other hand, there are many examples of limited autonomous will – these can be divided into special categories.

Key words:

Social security law; autonomous will; contracts.

Úvod

Cieľom tohto príspevku je poukázať na doteraz neskúmanú prítomnosť zmluvných typov v práve sociálneho zabezpečenia v SR, z ktorých niektoré vykazujú všetky znaky súkromnoprávných zmlúv s tým špecifikom, že sledujú sociálnozabezpečovacie účely. Na druhej strane existujú v zmluvnom práve sociálneho zabezpečenia tiež prípady obmedzení zmluvnej autonómie, a to niekoľkých kategórií.

1. AUTONÓMIA VÔLE A SÚKROMNÉ PRÁVO

Autonómia vôle (individuálna autonómia, či súkromná autonómia) subjektov súkromného práv je jedným z hlavných pilierov súkromného práva. Je vnímaná ako princíp hlásajúci, že nikto sa nemôže ocitnúť v určitom právnom postavení proti svojej vôli, ako prirodzená sloboda mať vôľu, vyjadriť ju a slobodne realizovať, inak povedané, predstavuje indikatív možnosti subjektu „autodeterminácie“ a „autoregulácie“ vlastných záujmov.¹ Podľa niektorých autorov implikuje v sebe:

---

¹ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka: *Autonomie vôle rodinném právu v česko-italském porovnaní*. Brno : Masarykova univerzita, 2003, s. 33. Bližšie odkazuje na HURDÍK, J.: *Zásady soukromého práva*. Brno : Masarykova univerzita, 1998, alebo na prácu HURDÍK, J. – JEŘÁBEK, M.: *Freedom of will and legal order*. In: *Freedom of contract conference*. Brno : Masarykova univerzita, 1997, s. 59-66.

1. voľnosť a slobodu pri výbere právneho úkonu, voľnosť výberu zmluvného typu či osoby spolukontrahenta, a
2. voľnosť pri určení obsahu právneho úkonu, obsahu zmluvy.²

Toto je však iba jeden z aspektov slobodnej autonómie subjektov v súkromnoprávných vzťahoch, tzv. zmluvná sloboda. Autonómia totiž zahŕňa:

1. slobodnú možnosť mať, či nadobúdať a využívať majetok (vlastnícka sloboda),
2. slobodnú možnosť nakladania s majetkovými hodnotami a právami (zmluvná sloboda) a
3. slobodnú možnosť rozvoja osobnosti človeka a jeho tvorivej duševnej činnosti (sloboda tvorby).³

Iní autori navyše rozlišujú aj

4. slobodnú možnosť rozhodovať o svojom majetku pre prípad smrti (testovacia sloboda).⁴

Mňa v tomto príspevku bude zaujímať iba zmluvná sloboda v rámci všeobecného (nielen občianskoprávneho, či súkromnoprávneho) záväzkového práva. Základnou funkciou záväzkového práva je totiž vo všeobecnosti zabezpečiť uspokojovanie ľudských potrieb vo vzájomnej súčinnosti (kooperácii) na rozdiel od uspokojovania ľudských potrieb, pri ktorom sa súčinnosť iných fyzických či právnických osôb nevyžaduje.⁵ To isté platí pre záväzkové právo, resp. záväzky, vo všetkých právnych odvetviach, aj mimo súkromného práva.

Pritom však pre zmluvnú slobodu platia isté obmedzenia aj v rámci súkromného práva: Dochádza k nim výnimočne z dôvodov ochrany slabšej zmluvnej strany (spotrebiteľské úvery, ochrana spotrebiteľa pri organizovanom cestovaní...) v podobe kogentných predpisov, inokedy v špeciálnej podobe tzv. kontraktačnej povinnosti (povinnosť prepravy zásielky štátnou poštou, dodať elektrinu, či nútené licencie v oblasti patentového práva).⁶ O čo viac je potom takéto obmedzovanie prítomné vo verejnoprávných záväzkových vzťahoch!

---

² CIRÁK, Ján – FICOVÁ, Svetlana a kol.: *Občianske právo : Všeobecná časť.* Šamorín : Heuréka, 2008, s. 32-33.

³ LAZAR, Ján a kol.: *Základy občianskeho hmotného práva 1.* Bratislava : Iura Edition, 2004, s. 15.

⁴ WINTR, Jan: *Říše principů : Obecné a odvětvové principy současného českého práva.* Praha : Karolinum, 2006, s. 144.

⁵ LAZAR, Ján a kol.: *Základy občianskeho hmotného práva 2.* Bratislava : Iura Edition, 2004, s. 8.

⁶ CIRÁK, Ján – FICOVÁ, Svetlana a kol.: *Občianske právo : Všeobecná časť,* s. 33.

2. PRÁVO SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA A JEHO ZMLUVNÝ SYSTÉM

V súčasnosti sa právna úprava verejnoprávnych zmlúv v právnom poriadku SR obmedzuje na niekoľko ustanovení rozptýlených v právnych predpisoch správneho práva hmotného.⁷ Pritom proces ich uzatvárania nie je upravený vôbec. Medzičasom bola v ČR prijatá výslovná právna úprava problematiky verejnoprávnych zmlúv. Je obsahom nového správneho poriadku. Porovnaním českej úpravy s nemeckou sa zaoberal osobitne Branislav Cepek.⁸ Nemecká úprava podľa neho rozlišuje dva druhy verejnoprávnych zmlúv – o vyrovnaní a tzv. výmenné zmluvy. Zmluvy o vyrovnaní sa uzatvárajú v prípade, keď je to účelné na odstránenie neistoty medzi zmluvnými stranami. Druhým typom sú výmenné zmluvy, ktorými sa zmluvná strana (spravovaný subjekt) zaväzuje voči orgánu verejnej správy na určité plnenie. Takúto zmluvu možno uzatvoriť, ak je plnenie, na ktoré sa strana zaväzuje, dohodnuté na určitý účel (musí byť vyjadrená kauza) a zároveň slúži na plnenie úloh orgánu verejnej správy.⁹

V práve sociálneho zabezpečenia v SR sú však prítomné zmluvy a dohody, ktoré často nenapĺňajú znaky ani jedného z uvedených dvoch typov verejno(s)právnych zmlúv. Domnievam sa, že ich treba vnímať ako osobitné verejnoprávne – sociálnozabezpečovacie – zmluvy. Celkovo ide v základných právnych predpisoch slovenského práva sociálneho zabezpečenia až o vyše 33 zmlúv.¹⁰

---

⁷ CEPEK, Branislav: Niekoľko úvah nad možnou právnou úpravou uzatvárania verejnoprávnych zmlúv. In: *Aktuálne problémy vo vývoji práva SR a ČR*. Zost.: Zuzana Šeligová. Bratislava : Univerzita Komenského, 2008, s. 53.

⁸ Tamže, s. 53-61.

⁹ Tamže, s. 58.

¹⁰ Nie všetky však patria jednoznačne do odvetvia práva sociálneho zabezpečenia:

1. Dohoda Sociálnej poisťovne so zamestnávateľom alebo so zariadením na pracovnú rehabilitáciu podľa § 95 ods. 4 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení
2. Dohoda Sociálnej poisťovne so vzdelávacím zariadením na výkon rekvalifikácie podľa § 97 ods. 3 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení
3. Generálnym riaditeľom Sociálnej poisťovne schvaľovaná dohoda o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia
4. Zmluva o postúpení pohľadávok podľa § 149, 293s a 293ak z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení
5. Zmluva o postúpení pohľadávok na príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, na pokutách a na penále
6. Zmluva o prevedení vymáhania pohľadávok podľa § 148 ods. 4 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení
7. Dohoda o elektronickom doručovaní podľa § 186 ods. 2 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, resp. podľa § 19 ods. 24 z.č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení
8. Dohoda podľa § 231 ods. 5 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení medzi Sociálnou poisťovňou a Ministerstvom spravodlivosti o plnení povinností zamestnávateľom uvedeným v § 7 ods. 1 písm. i)
9. Zmluva o starobnom dôchodkovom sporení podľa § 64 z.č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení
10. Depozitárska zmluva podľa § 100 z.č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení
11. Zmluva o budúcej zmluve o vyplácaní doživotného starobného dôchodku alebo doživotného predčasného starobného dôchodku podľa § 32 ods. 3 z.č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení

3. AUTONÓMIA VÔLE V ZMLUVNOM SYSTÉME PRÁVA SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA V SR

Je zmluvná autonómia výlučným znakom súkromného práva? Môže sa vyskytovať aj vo verejnoprávných odvetviach? Napr. v správnom, alebo finančnom práve? Niektoré slovenské právne predpisy dokonca užívajú pojem zavinenie právnických osôb, ktorý by mal naznačovať existenciu vôle – zrejme v podobe správnej úvahy orgánu. Aj v práve sociálneho zabezpečenia sa predpokladá, že orgány sociálneho zabezpečenia budú mať možnosť rozhodnúť sa pre uzatvorenie istej zmluvy spomedzi iných možností riešenia. V niektorých prípadoch sú naopak nútené takúto zmluvu uzavrieť, či už s konkrétne určenou zmluvnou stranou alebo s možnosťou výberu zmluvnej strany. Tento prípad sa však vyskytuje viac v prípade tzv. druhého piliera dôchodkového sporenia, ktorý niektorí autori odmietajú ako nepatriaci do pôsobnosti právneho odvetvia práva sociálneho zabezpečenia.

3.1 ÚPLNÁ ZMLUVNÁ AUTONÓMIA

Úplná zmluvná autonómia ako znak súkromného práva je prítomná najmä v treťom pilieri dôchodkového sporenia, ktoré sa často ani nepovažuje za súčasť práva sociálneho

-
12. Zmluva poisťovne so sporiteľom o vyplácaní doživotného starobného dôchodku alebo doživotného predčasného starobného dôchodku podľa § 32 ods. 4 z.č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení
  13. Kolektívna zmluva vo veci platenia príspevkov zamestnávateľa na doplnkové dôchodkové sporenie podľa § 2 ods. 3 z.č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení
  14. Účastnícka zmluva podľa § 57 zákona č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení s dôchodkovým plánom podľa § 60 (bývalé zamestnanecké a účastnícke zmluvy podľa § 86 ods. 3)
  15. Zamestnávateľská zmluva podľa § 58 zákona č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení
  16. Dôchodkový plán podľa § 6b zákona č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení
  17. Zmluva o zverení činnosti podľa § 37 zákona č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení
  18. Zmluva o vytvorení partnerstva podľa § 4 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  19. Zmluva o poskytovaní sociálnej služby podľa § 74 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  20. Dohoda obce s fyzickou osobou, ktorá žiada o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, podľa § 8 ods. 2 písm. d) z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  21. Dohoda vyššieho územného celku s fyzickou osobou, ktorá žiada o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, podľa § 8 ods. 3 písm. d) z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  22. Zmluva obce/VÚC s budúcim poskytovateľom sociálnej služby podľa § 8 ods. 8 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  23. Dohoda poskytovateľa a prijímateľa sociálnej služby o úschove cenných vecí podľa § 9 ods. 12 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  24. Zmluva o poskytovaní tlmočníckej služby podľa § 45 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  25. Zmluva o výkone osobnej asistencie podľa § 46 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  26. Požičiavanie pomôcok podľa § 47 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  27. Zmluva medzi obcou/VÚC a posudkovým lekárom podľa § 49 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  28. Zmluva o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú poskytovateľom sociálnej služby podľa § 67 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  29. Zmluva o platení úhrady za sociálnu službu podľa § 73 ods. 9 a 10 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  30. Zmluva o poskytovaní finančného príspevku podľa § 75 ods. 14 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  31. Zmluva medzi obcami/VÚC o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  32. Zmluva o poskytnutí sociálnej pôžičky podľa z.č. 195/1998 Z.z.
  33. Dohoda medzi obcou a právnickou osobou o účelnom využití prídavku na dieťa podľa § 12 ods. 6 z.č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa

zabezpečenia. Príkladmi zmluvných typov, ktorých sa zmluvná autonómia prejavuje v najširšom zmysle, sú:

Účastnícka zmluva podľa § 57 zákona č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení s dôchodkovým plánom podľa § 60 (bývalé zamestnanecké a účastnícke zmluvy podľa § 86 ods. 3)

Účastnícka zmluva medzi účastníkom a doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou je uzavretá na základe úplne slobodnej vôle zmluvných strán. Obdobne ako v prípade zmlúv v druhom pilieri, zákon v § 57 ods. 3 obsahuje iba podstatné náležitosti zmluvy. Ods. 4 upravuje predzmluvné vzťahy, v rámci ktorých je doplnková dôchodková spoločnosť povinná oboznámiť fyzickú osobu, ktorá má záujem uzatvoriť účastnícku zmluvu, so štatútmi doplnkových dôchodkových fondov, ktoré spravuje, a s dávkovými plánmi. Ods. 5 upravuje zánik účastníckej zmluvy, pričom sa umožňuje aj odstúpenie od zmluvy, alebo jej vypovedanie, ako v prípade klasických súkromnoprávných zmlúv. Ods. 6 vyslovene vzťahuje na účastnícku zmluvu platnosť Občianskeho zákonníka.

Zamestnávateľská zmluva podľa § 58 zákona č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení

Podobný charakter má aj zamestnávateľská zmluva ako zmluva uzatvorená medzi zamestnávateľom a doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou. § 58 ods. 2 upravil podstatné náležitosti zmluvy, § 59 možnosti zániku zmluvy a v § 58 ods. 4 sa na úpravu tejto zmluvy vzťahli ustanovenia Občianskeho zákonníka. Opäť teda ide o zásadne súkromnoprávnu zmluvu, so širokou zmluvnou autonómiou kontrahentov.

Zmluva o poskytovaní tlmočnickej služby podľa § 45 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Osoba, ktorá je odkázaná na tlmočnicke služby (nepočujúca, hluchoslepá osoba) má nárok na sociálnu službu tlmočenia podľa § 44 zákona, ak sa jej neposkytuje príspevok na osobnú asistenciu a ak sa jej neposkytuje tlmočenie na základe inej právnej normy. Poskytovateľ sociálnej služby v tomto prípade neposkytuje tlmočnicke služby sám, iba poskytuje napr. pomoc pri príprave návrhov zmlúv o poskytovaní tlmočnickej služby medzi fyzickou osobou so zdravotným postihnutím a poskytovateľom tlmočnickej služby (§ 45 os. 2). Tieto zmluvy pritom nie sú nijak bližšie upravené a je pravdepodobné, že pôjde o štandardné občianskoprávne zmluvy, teda zmluvy súkromnoprávneho charakteru. Štát ich uzatváranie nijak nevnučuje, ponecháva ho na vôľu zmluvných strán.

Zmluva o výkone osobnej asistencie podľa § 46 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

To isté, čo bolo povedané o zmluvách o poskytovaní tlmočnickej služby, platí aj pre zmluvy o výkone osobnej asistencie, k uzatvoreniu ktorých štát nijak neprinucuje.

Požičiavanie pomôcok podľa § 47 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Hoci pri právnej úprave požičiavania pomôcok fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím zákon výslovne nespomína žiadne zmluvy, je nepochybné, že požičiavanie pomôcok nie je možné inak ako na zmluvnom základe, hoci aj nepísanej zmluvy. Ide pritom o

službu poskytovanú poskytovateľom sociálnych služieb v prospech fyzicky postihnutej osoby odkázanej na pomoc. V zákone sa nepredpokladá žiadna povinnosť poskytovať takúto službu, zmluvná autonómia teda nie je nijako dotknutá, s výnimkou toho, že žiadateľom má byť osoba s ťažkým zdravotným postihnutím.

Zmluva o poskytnutí sociálnej pôžičky podľa z.č. 195/1998 Z.z.

Zákon o sociálnej pomoci (v § 39), zrušený zákonom o sociálnych službách, poznal ďalší osobitný zmluvný typ – zmluvu o poskytnutí sociálnej pôžičky. Tá podľa prechodných a záverečných ustanovení nového zákona zostáva v platnosti aj naďalej, ak bola uzavretá pred 31.12.2008. Na jej uzatvorenie neexistoval právny nárok, jej priznanie bolo limitované iba tým, že žiadateľ musel spĺňať niektoré zákonom stanovené predpoklady – muselo teda ísť o špeciálny subjekt.

Dohoda medzi obcou a právnickou osobou o účelnom využití prídavku na dieťa podľa § 12 ods. 6 z.č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa

Aj mimo zákona o sociálnych službách a piliera sociálnej pomoci, konkrétne v pilieri štátnej sociálnej podpory, nachádzame ojedinele záväzkovoprávnu úpravu. Konkrétne ide o dohodu podľa § 12 ods. 6 zákona č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa. Podľa tejto úpravy môže obec poveriť účelným využitím prídavku na dieťa právnickú osobu po ich vzájomnej dohode. Pritom zmluvná autonómia oboch subjektov nie je nijak dotknutá.

Generálnym riaditeľom Sociálnej poisťovne schvaľovaná dohoda o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia

Podľa § 122 ods. 4 písm. d) bod 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení riaditeľ schvaľuje návrh dohody o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu. Podľa § 6 ods. 1 z.č. 437/2004 Z.z. totiž „Poskytovateľ náhrady a poškodený môžu uzatvoriť dohodu o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, a to aj nad výšku náhrady ustanovenú týmto zákonom...“. Poskytovateľom sa pritom rozumie „osoba, ktorá je povinná poskytnúť náhradu podľa osobitných predpisov...“¹¹. Ako vyplýva už z pojmu „môžu“, zmluvné strany nie sú vo svojej zmluvnej slobode nijak obmedzované.

Dohoda o elektronickom doručovaní podľa § 186 ods. 2 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, resp. podľa § 19 ods. 24 z.č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení

Podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení sa na konanie vo veciach sociálneho poistenia nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Právo sociálneho zabezpečenia teda má v oblasti sociálneho poistenia osobitné procesné úpravy. Jedným zo

---

¹¹ Napríklad zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, zákon č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, zákon č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 370/1997 Z.z. o vojenskej službe v znení neskorších predpisov, zákon č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov, zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

špecifik tejto procesnoprávnej úpravy je možnosť dohody medzi fyzickou alebo právnickou osobou a organizačnou zložkou Sociálnej poisťovne o náležitostiach elektronického doručovania, spôsobe overovania podania urobeného elektronickými prostriedkami a spôsobe preukazovania doručenia. Podobná úprava sa nachádza v § 19 ods. 24 z.č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení. V oboch prípadoch uzatvorenie takejto dohody závisí iba na slobodnej autonómnej vôli spolukontrahentov.

Zmluva medzi obcou/VÚC a posudkovým lekárom podľa § 49 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Posúdenie odkázanosti fyzickej osoby na sociálnu pomoc, resp. na poskytovanie sociálnych služieb zákon zveruje posudzujúcim lekárom, ktorí sú na túto činnosť poverení na základe zmluvy s obcou alebo vyšším územným celkom. Predpokladám, že k uzavretiu takýchto zmlúv dochádza formálne na základe slobodnej vôle oboch kontrahentov.

Zmluva o platení úhrady za sociálnu službu podľa § 73 ods. 9 a 10 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Podľa § 72 ods. 8 je prijímateľ sociálnej služby uvedenej v §§ 31 a 34 až 41 povinný platiť úhradu za poskytovanú sociálnu službu podľa svojho príjmu a majetku. Ak nemôže platiť sám, môžu na základe osobitnej zmluvy o platení úhrady za sociálnu službu platiť iné osoby (§ 73 ods. 9) alebo rodičia alebo deti na základe rovnakej zmluvy (§ 73 ods.10). Že štát nenúti uzavretiu takejto zmluvy dokazuje fakt, že podľa ods. 11 a 12, ak nedôjde k uzavretiu takýchto zmlúv, rozhodne o povinnosti platiť úhradu za sociálnu službu zmienenými osobami obec alebo VÚC.

Dohoda Sociálnej poisťovne so zamestnávateľom alebo so zariadením na pracovnú rehabilitáciu podľa § 95 ods. 4 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení

Táto dohoda má za cieľ umožniť dosiahnutie cieľu rehabilitácie poškodeného, ktorý má v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania pokles pracovnej schopnosti, ak podľa posudku posudkového lekára možno predpokladať opätovné zaradenie poškodeného do pracovného pomeru (§ 95 ods. 1). Pracovnú rehabilitáciu ako výcvik potrebný na získanie pracovnej schopnosti na výkon doterajšej činnosti poškodeného alebo inej vhodnej činnosti, zabezpečuje Sociálna poisťovňa u zamestnávateľa, v zdravotníckom zariadení podľa osobitného predpisu, alebo v inom odbornom zariadení na poskytovanie pracovnej rehabilitácie. O vykonaní pracovnej rehabilitácie uzatvára pritom so zamestnávateľom alebo so zariadením na pracovnú rehabilitáciu písomnú dohodu, ktorá obsahuje najmä (ako podstatné náležitosti) zameranie, rozsah a náklady spojené s poskytovaním pracovnej rehabilitácie. Ide pritom o jednu z možností Sociálnej poisťovne, nie jej povinnosť, čo vyplýva zo znenia ods. 1, podľa ktorého pracovná rehabilitácia „môže“ byť poskytnutá. Sociálna poisťovňa teda má na výber, pričom ak si však vyberie možnosť rehabilitácie, nastupuje jej kontraktčná povinnosť.

Dohoda Sociálnej poisťovne so vzdelávacím zariadením na výkon rekvalifikácie podľa § 97 ods. 3 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení

Ide tu o úpravu obdobnú poskytovaníu rehabilitácie. Podľa § 97 ods. 1 rekvalifikácia (chápaná ako zmena doterajšej kvalifikácie poškodeného) môže byť poskytnutá poškodenému, ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má pokles

pracovnej schopnosti, ak podľa posudku posudkového lekára možno predpokladať opätovné zaradenie poškodeného do pracovného procesu. Rekvalifikáciu, rovnako ako rehabilitáciu, zabezpečuje Sociálna poisťovňa vo vzdelávacom zariadení na výkon rekvalifikácie. Na zabezpečenie jej vykonávania uzatvára Sociálna poisťovňa s týmto zariadením písomnú dohodu, ktorá obsahuje najmä zameranie, rozsah a sumu nákladov spojených s poskytovaním rekvalifikácie.

3.2 OBMEDZENIE ZMLUVNEJ AUTONÓMIE LIMITOVANÍM KONTRAKTAČNEJ SLOBODY IBA AKO JEDNEJ Z NIEKOLKO MOŽNOSTÍ

V niektorých prípadoch zákon obmedzuje zmluvné strany tým, že im dáva na výber z dvoch alebo viacerých možností, a v prípade, že sa nerozhodnú pre „nezmluvnú“ z nich, núti ich uzavrieť zmluvu:

Dôchodkový plán podľa § 6b zákona č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení

Dôchodkový plán je definovaný ako zmluva alebo dokument, záväzný pre doplnkovú dôchodkovú spoločnosť, upravujúci najmä druhy dôchodkových dávok a podmienky ich poskytovania. Ide teda o možnosť voľby medzi formou zmluvy a dokumentu, na ktorý sa napr. zmluvy môžu odvolávať. V prípade, že si ne zvolia možnosť „dokument“, musia uzatvoriť zmluvu.

Dohoda obce s fyzickou osobou, ktorá žiada o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, podľa § 8 ods. 2 písm. d) z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Obec má v zmysle § 8 ods. 2 povinnosť osobe, odkázanej na sociálnu službu, ktorá o to požiada, buď poskytnúť sociálnu službu, alebo zabezpečiť jej poskytovanie prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila alebo založila za týmto účelom, alebo zabezpečiť jej poskytovanie prostredníctvom iného verejného poskytovateľa sociálnych služieb. Iba ak to nie je možné, môže sa obec „dohodnúť“ s fyzickou osobou o zabezpečení poskytovania sociálnej služby u neverejného (teda zásadne súkromného) poskytovateľa sociálnej služby. Podstatou dohody má byť výber vhodného neverejného poskytovateľa – zákon teda normuje obsah zmluvy. Zo znenia zákona jednoznačne vyplýva subsidiárna postupnosť: 1. obec poskytne sociálnu službu, 2. obcou založená právnická osoba poskytne sociálnu službu, 3. iný verejný poskytovateľ poskytne službu, 4. neverejný poskytovateľ učený dohodou strán poskytne sociálnu službu. V tomto prípade na poslednej úrovni subsidiarity teda zákon výslovne vyžaduje uzavretie dohody. Otázne je, čo v prípade, ak k uzavretiu takejto dohody nedôjde.

Dohoda vyššieho územného celku s fyzickou osobou, ktorá žiada o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, podľa § 8 ods. 3 písm. d) z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Táto dohoda má úplne rovnaký charakter ako vyššie spomenutá dohoda obce s fyzickou osobou.

3.3 OBMEDZENIE OBSAHU KONTRAKTAČNEJ SLOBODY A JEJ PODMIENENOSŤ SÚHLASOM ŠTÁTNEHO ORGÁNU

V jednom zo zmluvných typov sa vyžaduje na vznik zmluvy súhlas Národnej banky Slovenska:

Zmluva o zverení činnosti podľa § 37 zákona č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení

Táto súkromnoprávna zmluva umožňuje doplnkovej dôchodkovej spoločnosti alebo jej zakladateľovi po predchádzajúcom súhlase Národnej banky Slovenska (NBS) zveriť jednu alebo viac činností doplnkovej dôchodkovej spoločnosti inej fyzickej alebo právnickej osobe oprávnenej na výkon zverených činností. Ide teda vlastne o typ outsourcingu. Jedinými obmedzeniami je potrebný súhlas NBS (tiež doloženie zmluvy a oznamovanie všetkých jej zmien vrátane skončenia), ďalej fakt, že činnosť nemôže byť podľa § 37 ods. 1 zverená inej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, depozitárovi alebo osobe, ktorej záujmy môžu byť v konflikte so záujmami doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Napokon, neprípustné je zverenie činnosti uvedenej v § 22 ods. 2 písm. c) bod 15 – činnosť vnútornej kontroly dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, rozhodnutí NBS a vnútorných aktov riadenia. Špecifikom zmluvnej autonómie v tomto prípade je jej obmedzenie po obsahovej stránke ako aj podmienenosť súhlasom NBS.

3.4 OBMEDZENIE OBSAHU A SUBJEKTOV KONTRAKTAČNEJ SLOBODY

Niektoré zmluvné typy môžu byť uzatvorené iba s určenými subjektmi a zmluvy musia dodržiavať isté obsahové obmedzenia:

Zmluva o postúpení pohľadávok podľa § 149, 293s a 293ak z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení

Strany v tejto zmluve aj v predzmluvných vzťahoch vystupujú ako rovnocenní obchodní partneri. Sú však limitovaní z finančnoprávneho hľadiska v možnosti nakladania s majetkom Sociálnej poisťovne ohľadom postupovania pohľadávok tým, že zákonná úprava neumožňuje postúpenie pohľadávok na poistnom na nemocenské a dôchodkové poistenie, ktoré vznikli pred rokom 1994 (za účinnosti predchádzajúcich predpisov o sociálnom zabezpečení), a tiež pohľadávok na dávkach. Ďalej je dôležité podotknúť, že podľa zákona sa pohľadávky postupujú len na osoby so 100% účasťou štátu, čo tiež predstavuje obmedzenie nakladania s majetkom Sociálnej poisťovne ako verejnoprávnej korporácie. Štát tu teda vo verejnom záujme zasiahol do spôsobu hospodárenia Sociálnej poisťovne.

Zmluva o postúpení pohľadávok na príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, na pokutách a na penále

O tejto zmluve sa pojednáva v § 122 ods. 4 písm. e) bod 3 zákona č. 461/2003 Z.z., kde sa medzi kompetencie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne radí aj schvaľovanie (po prerokovaní v dozornej rade) zmluvy o postúpení pohľadávky na príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, na pokutách a na penále uložených v starobnom dôchodkovom sporení v rozsahu upravenom týmto zákonom. Podobne ako v prípade predchádzajúcich zmlúv tu ide o čiastočne verejným (finančným) právom modifikovanú zmluvu.

3.5 OBMEDZENIE ZMLUVNEJ SLOBODY PRI VÝBERE SPOLUKONTRAHENTA

V jedno prípade je obmedzený iba výber spolukontrahenta, nie je osobitne obmedzovaný obsah zmluvy:

Zmluva o prevedení vymáhania pohľadávok podľa § 148 ods. 4 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení

Ide opäť o zmluvu, ktorú schvaľuje generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne po prerokovaní v dozornej rade. Jej cieľom je uľahčenie vynucovania plnenia odvodových povinností v prospech Sociálnej poisťovne. Výber zmluvného partnera je však zo strany Sociálnej poisťovne obmedzený ustanoveniami zákona o verejnom obstarávaní.

3.6 OBMEDZENIE ZMLUVNEJ AUTONÓMIE URČENÍM KONTRAKTAČNEJ POVINNOSTI (BEZ URČENIA POVINNÉHO KONTRAHENTA)

Pomerne častým je určenie zmluvnej (kontraktačnej) povinnosti, ktorá je v priamom rozpore so zmluvnou autonómiou:

Zmluva o starobnom dôchodkovom sporení podľa § 64 z.č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení

Charakteristickou pre právo sociálneho zabezpečenia a jeho osobitné záväzkové právo vytvorené v procese „privatizácie“ práva sociálneho zabezpečenia¹² je zmluva o starobnom dôchodkovom sporení . Uzatvára ju (povinne) dôchodková správcovská spoločnosť so sporiteľom. V rámci predzmluvných vzťahov je dôchodková správcovská spoločnosť povinná oboznámiť záujemcu so štatútmi dôchodkových fondov a správami o hospodárení s majetkom fondov a so správou o hospodárení dôchodkovej správcovskej spoločnosti. § 64 ods. 6 obsahuje výpočet podstatných náležitostí zmluvy, ktoré musia povinne všetky zmluvy obsahovať. Zo zmluvy musí povinne vyplývať záväzok dôchodkovej správcovskej spoločnosti viesť osobný dôchodkový účet sporiteľa a vykonávať správu majetku v dôchodkovom fonde.

Nič bližšie o procese uzatvárania takejto zmluvy nie je v zákone upravené. Odchýlkou od klasického chápania zmlúv je však ods. 7 podľa ktorého „Od zmluvy o starobnom dôchodkovom sporení nemožno odstúpiť, vypovedať ju, ani zrušiť dohodou zmluvných strán.“ Sloboda a zmluvná autonómia sú teda značne obmedzené. Podľa toho istého odseku zmluva o starobnom dôchodkovom sporení zaniká dňom prestupu do inej dôchodkovej správcovskej spoločnosti. Inak o jej neplatnosti alebo o tom že nevznikla, môže rozhodnúť iba súd.

Účinnosť zmluvy je naviazaná na ďalšiu podmienku: zápis v registri zmlúv. Tento register vedie Sociálna poisťovňa. Ak ju Sociálna poisťovňa nezapíše, zmluva „zaniká“ – čo možno chápať ako zákonnú odkladáciu podmienku vzniku zmluvy (podľa §64a ods. 7). Poskytnuté plnenia sa majú vrátiť. Zmluva zaniká ex tunc. Zmluvná sloboda tu teda de facto absentuje.

---

¹² Pozri bližšie: HORNIAKOVÁ, Eubica – ČUNDERLÍK, Lubomír: *Finančný trh*. Bratislava : VO PraF UK, 2009, s. 62-63.

Depozitárska zmluva podľa § 100 z.č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení

Rovnako ako predchádzajúci zmluvný typ, aj depozitárska zmluva je vyžadovaná zákonom, a podstatne teda obmedzuje zmluvnú slobodu strán. Na druhej strane je však podľa § 110 ods. 3 prípustné depozitársku zmluvu vypovedať.¹³

Zmluva o budúcej zmluve o vyplácaní doživotného starobného dôchodku alebo doživotného predčasného starobného dôchodku podľa § 32 ods. 3 z.č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení

Do rovnakej kategórie patrí aj zmluva o budúcej zmluve o vyplácaní doživotného starobného dôchodku alebo doživotného predčasného starobného dôchodku. Tiež ide o zmluvu, ktorú sú zmluvné strany povinné uzavrieť zo zákona.

Zmluva poisťovne so sporiteľom o vyplácaní doživotného starobného dôchodku alebo doživotného predčasného starobného dôchodku podľa § 32 ods. 4 z.č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení

Tak isto možno hodnotiť aj zmluvu vyplácaní doživotného starobného dôchodku alebo doživotného predčasného starobného dôchodku.

Zmluva o poskytovaní sociálnej služby podľa § 74 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Špecifikom pri uzatváraní tejto zmluvy je podmienka uvedená v poslednej vete §74 ods. 1 – zmluva musí byť uzatvorená spôsobom, ktorý je pre prijímateľa sociálnej služby zrozumiteľný. Ďalším špecifikom je to, že osoba, ktorá má záujem o poskytnutie sociálnej služby, musí podľa § 74 ods. 3 písomne požiadať o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby obec, vyšší územný celok alebo nimi zriadenú alebo založenú právnickú osobu. Náležitosti žiadosti sú v zákone presne špecifikované rovnako ako aj podstatné náležitosti samotnej zmluvy o poskytovaní sociálnej služby (ods. 7). Nejde teda o ofertu v klasickom súkromnoprávnom zmysle, ale o žiadosť, čo je príznačné skôr pre verejné právo, resp. správne právo. Aj pri tejto zmluve však zákon odkazuje na § 51 OZ, teda opäť ide akoby o súkromnoprávnu zmluvu.¹⁴

Realizujú a tvoria sa ňou však totiž verejnoprávne vzťahy.¹⁵ Prejavuje sa to povinnosťou poskytovať takéto služby a uzatvárať príslušné zmluvy: Zmluvná voľnosť neverejného poskytovateľa sociálnych služieb, ktorý tieto služby poskytuje bez cieľa dosahovať zisk, je totiž obmedzená tým, že takýto poskytovateľ je podľa § 8 ods. 9 povinný na požiadanie obce

---

¹³ Zákonodarca pritom nepoužíva konzistentnú terminológiu, keď hovorí v ods. 4 o strate účinnosti depozitárskej zmluvy, nie strate jej platnosti. Platná by teda logicky stále mala byť, ak rozlišujeme medzi platnosťou a účinnosťou zmlúv. Vzápätí sa však v ods. 6 hovorí o povinnostiach po strate platnosti zmluvy.

¹⁴ Jej ďalšiu úpravu, napr. ukončenie platnosti upravujú ďalšie odseky § 74 zákona.

¹⁵ K rozlišovaniu verejného a súkromného práva pozri napr. FÁBRY, Branislav – KROŠLÁK, Daniel: Verejné a súkromné právo – nové výzvy v systematike práva. In: *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianiae*, zv. 25. Bratislava : VO PraF UK, 2007, s. 47 a nasl. KROŠLÁK, Daniel: Klasifikácia práva na verejné a súkromné a jej súčasný význam. In: *Zborník z odborného seminára „Európske výzvy súčasného právneho vývoja“*, Malacky, 20.-21. októbra 2005. Trnava : PF TU, 2006, s. 1–11.

uzavrieť s fyzickou osobou zmluvu o poskytovaní sociálnej služby. Táto povinnosť sa však netýka neverejného poskytovateľa sociálnych služieb, ktorý tak koná s cieľom dosiahnuť zisk. Rozlišujú sa teda dva druhy neverejných poskytovateľov.

Zmluva o poskytovaní finančného príspevku podľa § 75 ods. 14 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

V prípade, že obec alebo VÚC požiadali neverejného poskytovateľa sociálnych služieb, ktorý služby neposkytuje s cieľom zisku (a nevyberá teda od prijímateľov sociálnych služieb príspevky, z ktorých by generoval zisk), o poskytnutie sociálnej služby, sú v zmysle § 75 povinné poskytnúť mu finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby, ak im neverejný poskytovateľ doručil zmluvy o poskytnutí sociálnej služby (alebo zoznam osôb, s ktorými nemusel takúto zmluvu uzavrieť) (§75 s. 6). Finančný príspevok sa pritom podľa ods. 14 poskytuje na základe písomnej zmluvy. V prípade absencie takejto zmluvy, ktorej uzavretie je povinné, by zákonná úprava musela počítat' s automatickou povinnosťou platenia za tieto služby. Zostáva otázne, prečo vlastne zákonodarca zvolil formu zmluvy.

Zmluva medzi obcami/VÚC o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Obec a VÚC majú pri poskytovaní sociálnych služieb možnosť voľby medzi poskytnutím sociálnej služby obcou, ňou založenou alebo zriadenou právnickou osobou alebo iným verejným, prípadne neverejným poskytovateľom. Obec/VÚC sa pritom môže obrátiť aj na inú obec/VÚC, pričom však následne musí s takouto obcou /VÚC uzavrieť v zmysle § 80 písm. h) bod 3 a § 81 písm. h) bod 2 zmluvu o uhradení oprávnených nákladov podľa § 71 ods.6 – teda ak využila kapacity tejto inej obce/VÚC na poskytovanie sociálnych služieb osobe, ktorej ich bola povinná poskytnúť povinná obec/VÚC. Jednoznačne tu opäť ide o zákonom nanútenú kontrakčnú povinnosť, ktorá by sa dala riešiť aj výslovnou zákonnou úpravou poskytovania úhrady nákladov.

Dohoda podľa § 231 ods. 5 z.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení medzi Sociálnou poisťovňou a Ministerstvom spravodlivosti o plnení povinností zamestnávateľom uvedeným v § 7 ods. 1 písm. i)

Ide o dohodu, ktorej obsahom je plnenie registračných povinností zamestnávateľa – okrem iného napr. prihlásenie zamestnanca do registra poistencov a sporiteľov. Ide pritom o špecifický prípad zamestnancov, ktorými sú fyzické osoby vo výkone väzby alebo trestu odňatia slobody, ak sú zaradené do práce. V tomto prípade ako zamestnávateľ vystupuje ústav na výkon väzby alebo ústav na výkon trestu odňatia slobody. Aj takýto zamestnávateľ má povinnosť registrácie, avšak vzhľadom na fakt, že ide o štátny orgán, zákon predpokladá osobitnú úpravu plnenia tejto povinnosti, a to na základe osobitnej dohody podpísanej so Sociálnou poisťovňou. Kontrakčná povinnosť v tomto prípade vylučuje zmluvnú autonómiu.

3.7 OBMEDZENIE ZMLUVNEJ AUTONÓMIE MNOŽINOU MOŽNOSTÍ A SPOLUKONTRAHENTOV

Ďalším prípadom kombinácie obmedzení zmluvnej slobody je jeden zmluvný typ, ktorý sa musí uzatvoriť (kontraktačná povinnosť) iba v prípade nevyužitia iných možností, pričom zákon obmedzuje aj výber spolukontrahenta:

Zmluva obce/VÚC s budúcim poskytovateľom sociálnej služby podľa § 8 ods. 8 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Vzhľadom na skutočnosť, že obec, resp. VÚC majú primárne zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb sami, resp. prostredníctvom svojich zriadených alebo založených právnických osôb-poskytovateľov, alebo iným verejným poskytovateľom, je zabezpečenie takejto služby neverejným poskytovateľom iba subsidiárne a viaže sa na dohodu s osobou odkázanou na sociálnu službu. V prípade, že obec poskytuje sociálne služby sama alebo prostredníctvom svojej právnickej osoby, nedochádza tu k vzniku zmluvných vzťahov medzi obcou a poskytovateľom. Iba v prípade zabezpečenia sociálnych služieb prostredníctvom iného verejného poskytovateľa je obec (VÚC) povinná v zmysle § 8 ods. 8 uzavrieť s poskytovateľom zmluvu, v ktorej sa budúci poskytovateľ zaviazuje túto službu poskytnúť v stanovenej lehote. Ide tu teda jednoznačne o obmedzenie zmluvnej slobody, a to v dvoch fázach – ak obec nie je schopná sama zabezpečiť potrebnú službu, nadobudne kontraktačnú povinnosť so subjektom, na ktorom sa obec musela dohodnúť s osobou odkázanou na službu: 1.) kontrakt je teda jednou z možností, v prípade nevyužitia ostatných vzniká kontraktačná povinnosť; 2.) obec má obmedzenú autonómiu aj vo vzťahu k výberu kontraktačného partnera (kvôli dohode s odkázanou osobou).

3.8 OBMEDZENIE ZMLUVNEJ SLOBODY KONTRAKTAČNOU POVINNOSŤOU A URČENÍM SPOLUKONTRAHENTA

Posledným prípadom je kombinácia kontraktačne povinnosti s pevne učeným spolukontrahentom, čo predstavuje absolútne popretie zmluvnej autonómie:

Dohoda poskytovateľa a prijímateľa sociálnej služby o úschove cenných vecí podľa § 9 ods. 12 z.č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

V tomto prípade ide súkromnoprávnu úpravu úschovy cenných vecí, čo dokazuje aj odkaz na § 742-753 OZ. Špecifikom však je povinnosť poskytovateľa celoročnej pobytovej sociálnej služby a týždennej pobytovej sociálnej služby uzatvoriť takúto písomnú dohodu, zrejme z dôvodu ochrany slabšieho – prijímateľa sociálnej služby. Ide tu o dvojité obmedzenie zmluvnej autonómie: jednak vo vzťahu k výberu spolukontrahenta (obe strany zákon vymedzuje), a tiež ide o obmedzenie zákonnou povinnosťou uzatvoriť takúto dohodu (kontraktačnou povinnosťou).

4. ZÁVER

V zmluvnom systéme práva sociálneho zabezpečenia SR sú popri úplnej zmluvnej autonómii, charakteristickej pre súkromné právo, prítomné aj niektoré obmedzenia zmluvnej autonómie, a to konkrétne v nasledujúcich podobách: 1.) ako obmedzenie množiny možností, ktorých nevyužitím nastupuje kontraktačná povinnosť, 2.) obmedzenie obsahu kontraktačnej slobody a jej podmienenosť súhlasom štátneho orgánu, 3.) obmedzenie obsahu a subjektov

kontraktačnej slobody, 4.) obmedzenie zmluvnej slobody pri výbere spolukontrahenta, 5.) obmedzenie zmluvnej autonómie určením kontraktačnej povinnosti (bez určenia povinného kontrahenta), 6.) obmedzenie zmluvnej autonómie množinou možností a spolukontrahentov, 7.) obmedzenie zmluvnej slobody kontraktačnou povinnosťou a určením spolukontrahenta. Tieto obmedzenia sú v tomto právnom odvetví zavedené z rovnakých dôvodov, ako je tomu v prípade súkromného práva, teda v prvom rade na ochranu slabšieho subjektu, ale tiež na zabezpečenie riadneho chodu sociálneho zabezpečenia (zabezpečenie kontroly, profesionálneho zvládnutia a bezrizikového naplnenia úloh).

Literature:

- Cepek, B.: Niekoľko úvah nad možnou právnou úpravou uzatvárania verejnoprávnych zmlúv, in: Aktuálne problémy vo vývoji práva SR a ČR, zost.: Zuzana Šeligová, Bratislava: Univerzita Komenského, 2008.
- Círák, J. – Ficová, S. et al.: Občianske právo: Všeobecná časť, Šamorín: Heuréka, 2008.
- Fábry, B. – Krošlák, D.: Verejné a súkromné právo – nové výzvy v systematike práva, in: Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianiae, zv. 25, Bratislava: VO PraF UK, 2007.
- Horniaková, L. – Čunderlík, L.: Finančný trh, Bratislava: VO PraF UK, 2009.
- Hurdík, J.: Zásady soukromého práva, Brno: Masarykova univerzita, 1998.
- Hurdík, J. – Jeřábek, M.: Freedom of will and legal order., in: Freedom of contract conference, Brno: Masarykova univerzita, 1997.
- Králičková, Z.: Autonomie vůle rodinném právu v česko-italském porovnání, Brno: Masarykova univerzita, 2003.
- Krošlák, D.: Klasifikácia práva na verejné a súkromné a jej súčasný význam, in: Zborník z odborného seminára „Európske výzvy súčasného právneho vývoja“, Malacky, 20.-21. októbra 2005, Trnava: PF TU, 2006.
- Lazar, Ján et al.: Základy občianskeho hmotného práva 1, Bratislava: Iura Edition, 2004.
- Lazar, J. et al.: Základy občianskeho hmotného práva 2, Bratislava : Iura Edition, 2004.
- Wintr, J.: Říše principů : Obecné a odvětvové principy současného českého práva, Praha : Karolinum, 2006.

Reviewer:

Andrea Olšovská

Contact – email:

tomas.gabris@flaw.uniba.sk